

Väljaandja:
Akti liik:
Teksti liik:
Redaktsiooni jõustumise kp:
Redaktsiooni kehtivuse lõpp:
Avaldamismärge:

Vabariigi Valitsus
määrus
algtekst-terviktekst
01.01.2013
Hetkel kehtiv
RT I, 05.09.2012, 1

Kohtus riigi esindamise ja kohtumenetlusega riigile kaasnevate kulude kandmise kord

Vastu võetud 30.08.2012 nr 71

Määrus kehtestatakse [Vabariigi Valitsuse seaduse](#) § 44¹ lõike 7 alusel.

§ 1. Määruse reguleerimisala

Määrusega kehtestatakse tsiviilkohtumenetluses riigi kui menetlusosalise esindamise ja kriminaalasja kohtumenetluses riigi kui kannatanu või tsiviilkostja esindamise ning halduskohtumenetluses valitsusasutuse või valitsusasutuse hallatava riigiasutuse (edaspidi *asutus*) või selle ametniku esindamise (edaspidi kõik koos *riigi esindamine*) ja kohtumenetlusega riigile kaasnevate kulude kandmise kord.

§ 2. Kohtus riigi esindamise korraldamine

- (1) Asutuse juht või tema volitatud ametnik või töötaja korraldab riigi esindamise kohtus.
- (2) Põhjendatud juhul võib kohtus riigi esindajaks olla vandeadvokaat (edaspidi ka *riigi lepinguline esindaja*).

§ 3. Riigi lepingulise esindaja valimine

- (1) Riigi lepingulise esindaja kasutamise otsustab ja riigi lepingulise esindaja valib sõltuvalt menetluse liigist Vabariigi Valitsuse seaduse § 44¹ lõike 6 alusel selleks õigustatud isik või tema volitatud isik.
- (2) Riigi lepingulise esindaja kasutamise kasuks võib otsustada üldjuhul materiaalsoiguslikult keerukates kohtuasjades, samuti kui seda liiki vaidlustes puudub väljakujunenud ühtne kohtupraktika või kui vaidluse ese väljub ametniku erialasest pädevusest.
- (3) Riigi lepingulise esindaja valimisel tuleb eelistada vandeadvokaati, kellel on seda laadi kohtumenetlustes piisav kogemus.

§ 4. Kliendileping ja volikiri

- (1) Riigi lepinguline esindaja osutab õigusteenust selle advokaadibüroo pidajaga sõlmitud kliendilepingu alusel, kus ta tegutseb.
- (2) Kliendileping sõlmitakse kirjalikult ning selles lepitakse kokku õigusteenust osutava vandeadvokaadi nimi, tema volitus ja ülesanded ning advokaaditasu vorm ja suurus või määr ning vajalike õigusteenuskulude hüvitamise kord ja ulatus. Asutus kohustub tagama, et kliendilepingus lepitakse kokku, et advokaaditasu sisaldab käibemaksudokumentatsioonist advokaadibüroo pidaja käibemaksu.
- (3) Ajatasu kokkuleppe korral kohustub asutus tagama, et kliendilepingus lepitakse eraldi kokku ka riigi lepingulise esindaja mõistliku sõidu- ja ooteaja tasustamises, millal tasumäär ei või ületada 1/3 õigusteenuse tunnitasu määra. Mõistlik sõidu- ja ooteaeg on aeg, millal riigi lepinguline esindaja ei osuta vahetult õigusteenust, kuid on asutuse jaoks hõivatud ja selline hõivatus on õigusteenuse osutamiseks vältimatult vajalik.
- (4) Asutus kohustub tagama, et kliendilepingus lepitakse kokku, et riigi lepingulise esindaja poolt asutusele menetluse kohta esitatava aruande eest küsitava tasu aluseks olev määr ei ületa 1/3 õigusteenuse tunnitasu määra.
- (5) Asutus kohustub tagama, et kliendilepingus lepitakse kokku, et ülesande vastuvõtmise järel koostab riigi lepinguline esindaja asutusele § 5 lõikes 2 nimetatud õigusliku analüüsi. Õiguslikku analüüsi ei pea koostama, kui lepinguline esindaja on seda varem teinud.

(6) Asutus kohustub tagama, et kliendilepingus lepitakse kokku alljärgnevas riigi lepingulise esindaja aruandekohustuses:

- 1) riigi lepinguline esindaja informeerib viivitamata asutust kohtuistungi toimumise ajast ning esitab nõudmise korral menetluse kohta kirjaliku aruande viie tööpäeva jooksul kohtuistungile järgnevast tööpäevast arvates;
- 2) riigi lepinguline esindaja esitab asutusele kohtulahendi kohe pärast kohtulahendi teatavaks tegemist;
- 3) riigi lepinguline esindaja esitab kohtulahendi vaidlustamise otstarbekuse kohta oma seisukoha viie tööpäeva jooksul kohtulahendi kuulutamisele järgnevast tööpäevast arvates;
- 4) riigi lepinguline esindaja esitab asutusele kirjaliku aruande kümne tööpäeva jooksul kohtulahendi jõustumisest arvates.

(7) Riigi lepingulisele esindajale antakse volikiri konkreetsetes kohtuasjas esindamiseks.

§ 5. Õiguslik analüüs kohtus riigi esindamiseks

(1) Asutus koostab ise või tellib vandeadvokaadilt kirjalikku taasesitamist võimaldavas vormis õigusliku analüüsi juhul, kui riigi vastu on kohtusse pöördutud või kavatsetakse ise kohtusse pöörduda.

(2) Õiguslikus analüüsis antakse hinnang kohtuasja perspektiivikuse kohta, samuti prognoos riigile kaasneda võiva kogukulu kohta. Asja perspektiivikuse hindamisel analüüsitakse eeskätt riske, asjassepuutuvaid tõendeid, kehtivat õigust ja kohtupraktikat. Asja kogukulu hindamisel prognoositakse eeskätt riigilt võimaliku väljamõistetava summa suurust, lepingulisele esindajale makstava tasu suurust ja kaasneda võiva menetluskulu suurust. Õiguslikus analüüsis esitatakse ettepanek kohtuasja otstarbekaks lahendamiseks lähtuvalt riigi huvidest.

(3) Õigusliku analüüsi sisu ja vormi täpsemad nõuded võib kehtestada asutuse sisekorraga. Asutus võib oma sisekorraga kindlaks määrata ka piirsumma, millest alates õiguslik analüüs koostatakse ning piirduda sel juhul kohtuasja kohta üksnes kirjalikku taasesitamist võimaldavas vormis otsuse ja otsuse vastuvõtja fikseerimisega, kui kohtuasja prognoositav kulu ei ületa asutuse määratud piirsummat. Juhul kui asutus otsustab tunnistada tema vastu esitatud nõuet, sõlmida kompromissi või mitte pöörduda kohtusse, peavad põhjendused olema otsuses märgitud.

(4) Õiguslikku analüüsi ei pea koostama kohtuasja kohta, millega mõistlikult eeldades ei kaasne asutusele kulu, samuti kui kohtult taotletakse toiminguks luba või esialgse õiguskaitse määramist.

(5) Kohtuasjas, milles seadusest tulenev või kohtu määratud tähtaeg ei võimalda kohe koostada õiguslikku analüüsi, koostatakse see esimesel võimalusel.

(6) Asutuse juht või tema volitatud ametnik või töötaja kujundab õigusliku analüüsi põhjal seisukoha kohtusse pöördumise otstarbekuse või algatatud kohtuasjale vastuvaidlemise, selle õigeksvõtu või selles kompromissi sõlmimise kohta.

(7) Kui õigusliku analüüsiga ei ole mõistlikult võimalik hinnata kohtuasja perspektiivikust väljakujunemata kohtupraktika ja puuduva või ebaselge õigusnormi tõttu, lähtutakse otsustamisel muu hulgas sellest, kas kohtuasjaga kaasneda võiv tulu kaaluks üles kohtuasjaga kaasneda võiva kulu ja kohtuasjale kulutatava aja.

(8) Asjaolude olulise muutumise, nagu uute tõendite kogumine või kohtuasja teise menetlusosalise poolt uute tõendite või kompromissettepaneku esitamine või Riigikohtu seisukoha saamine õigusliku analüüsi aluseks olevat kohtuasja puudutavas küsimuses, milles see puudus, või Riigikohtu poolt varasema seisukoha muutmine, või nende ümberhindamise korral tuleb õiguslikku analüüsi viivitamata täiendada või koostada uus õiguslik analüüs, milles täpsustatakse varasemat seisukohta ning esitatakse ettepanek kohtuasja otstarbekaks lahendamiseks lähtuvalt riigi huvidest. Üksnes kohtulahendi vaidlustamist ei loeta asjaolude oluliseks muutumiseks.

(9) Pooleli olevas kohtuasjas tehakse asjaolu olulise muutumise või ümberhindamise tõttu koostatud täpsustatud õigusliku analüüsi põhjal otsus kohtuasja jätkamise kohta.

§ 6. Vabariigi Valitsusele esitatav õiguslik analüüs

(1) Vabariigi Valitsusele esitatakse õiguslik analüüs üksnes sellise kohtuasja kohta, milles vaidlusalusel küsimusel on riigi jaoks oluline tähendus ja ministeerium peab vajalikuks Vabariigi Valitsust kohtuasjast teavitada.

(2) Ministeerium esitab Vabariigi Valitsusele kohtuasja õigusliku analüüsi enne kohtusse pöördumist või kohtule riigi vastu esitatud kaebusele või avaldusele vastamist, välja arvatud juhul, kui seda ei võimalda kohtu määratud menetlustähtaeg. Sellisel juhul esitatakse õiguslik analüüs Vabariigi Valitsusele viivitamata. Kui õigusliku analüüsi koostab asutus, kelleks ei ole ministeerium, siis lisab ministeerium sellele enda seisukoha.

(3) Kui kohtuasja asjaolud, mille kohta on koostatud Vabariigi Valitsusele õiguslik analüüs, oluliselt muutuvad, esitatakse Vabariigi Valitsusele täpsustatud õiguslik analüüs. Kohtuasjas, mis algul ei vastanud lõikes 1 nimetatud tingimustele ja milles ei ole Vabariigi Valitsusele õiguslikku analüüsi esitatud, kuid mille asjaolude oluline muutumine seda nõuab, esitatakse Vabariigi Valitsusele õiguslik analüüs viivitamata.

(4) Lõikes 1 nimetatud juhul kujundab Vabariigi Valitsus õigusliku analüüsi põhjal seisukoha kohtusse pöördumise otstarbekuse või algatatud kohtuasjale vastuvaidlemise, selle õigeksvõtu või selles kompromissi sõlmimise kohta. Lõikes 3 nimetatud juhul kujundab Vabariigi Valitsus õigusliku analüüsi põhjal seisukoha kohtuasja jätkamise kohta. Vabariigi Valitsuse seisukoht märgitakse Vabariigi Valitsuse istungi protokollis või valitsuskabineti nõupidamise kokkuvõttesse.

§ 7. Riigile kaasnevate kulude kandmine

(1) Asutus kannab oma eelarvest kulu, mis kaasneb tema tegevusvaldkonnast ja ülesannete täitmisest, sealhulgas tugitegevusest, tuleneva kohtuasjaga.

(2) Kui asutusel ei olnud võimalik planeerida kohtuasjaga kaasnevat kulu enda eelarves või ei piisa planeeritud vahenditest kulu katmiseks ning tal on vahendite puudumise tõttu vältimatu vajadus saada eraldi Vabariigi Valitsuse reservist, eraldatakse raha kulu katmiseks riigieelarve seaduse § 30 lõike 3 alusel kehtestatud Vabariigi Valitsuse määruses sätestatu kohaselt.

§ 8. Määruse rakendamine

(1) Paragrahvi 5 lõiget 1 ning § 6 lõiget 1 ei kohaldata määruse jõustumise ajal pooleli olevale kohtuasjale.

(2) Määruse jõustumise ajal pooleli oleva kohtuasja kohta koostatakse õiguslik analüüs kohtuasja asjaolude olulise muutumise või nende ümberhindamise korral. Õigusliku analüüsi põhjal tehakse otsus kohtuasja jätkamise kohta.

(3) Kui asutusel on vältimatu vajadus taotleda Vabariigi Valitsuselt kohtuasjaga, mille menetlus on määruse jõustumise ajal pooleli, kaasneva kulu katmiseks raha eraldamist, peab ta esitama Vabariigi Valitsusele kohtuasja õigusliku analüüsi juhul, kui kohtuasjas on pärast määruse jõustumist asjaolud oluliselt muutunud või ümber hinnatud.

(4) Määruse jõustumise ajal pooleli olevas kohtuasjas võib riigi lepinguline esindamine jätkuda lõikes 6 nimetatud määruse kehtivuse ajal antud volikirja ja sõlmitud kliendilepingu alusel kuni pooleli oleva kohtuasja lahendamiseni.

(5) Justiitsminister võib anda määruse rakendamiseks juhiseid.

(6) Vabariigi Valitsuse 25. septembri 2008. a määrus nr 144 „Kohtus riigi lepingulise esindamise kord“ tunnistatakse kehtetuks.

§ 9. Määruse jõustumine

Määrus jõustub 1. jaanuaril 2013. a.

Andrus Ansip
Peaminister

Kristen Michal
Justiitsminister

Heiki Loot
Riigisekretär